

AGNIESZKA GOŁDA* – KATOWICE

INFORMACJE BIBLIOGRAFICZNE NA ŁAMACH CZASOPISMA „FIDES – BIULETYN BIBLIOTEK KOŚCIELNYCH” (1995-2015)

Półrocznik

„Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”¹ powstał jako czasopismo służące pomocą osobom zatrudnionym w bibliotekach Kościoła katolickiego. Periodyk jest organem utworzonej formalnie 23 września 1991 roku Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES², która od początku realizuje swoje cele

poprzez, między innymi, prowadzenie działalności badawczej i studiów nad zastosowaniem nowych technik w pracach bibliotecznych, koordynację prac nad komputeryzacją procesów bibliotecznych, stymulowanie wysiłków nad tworzeniem komputerowych bibliografii i katalogów piśmiennictwa teologicznego i nauk pokrewnych, szkolenie pracowników bibliotek w zakresie systemów komputerowych oraz innych nowoczesnych metod bibliotecznych, popularyzację doświadczeń prowadzoną w formie spotkań, konferencji i działalności wydawniczej, zdobywanie środków materialnych na działalność własną i wdrażanie postępu technicznego³.

* Agnieszka Gołda – dr bibliologii; adiunkt w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; e-mail: agnieszka.golda@us.edu.pl

¹ We wszystkich przepisach bibliograficznych tytuł periodyku został skrócony do formy „Fides”.

² Pierwsze rozmowy na temat powołania Stowarzyszenia Polskich Bibliotek Teologicznych miały miejsce w 1979 roku. Tymczasowe kierownictwo konstituowało się w maju 1980 roku w Warszawie, ale wydarzenia polityczne roku następnego uniemożliwiły rozwinięcie się Stowarzyszenia. Pod koniec lat osiemdziesiątych, gdy techniki komputerowe zaczęły być wykorzystywane przez biblioteki teologiczne, ponownie zrodziła się potrzeba wymiany doświadczeń i zawiązania Stowarzyszenia, czego wynikiem było utworzenie Federacji. J. Bednarczyk, *Ku lepszemu organizacji pracy w bibliotekach kościelnych – Federacja FIDES*, „Fides”, 1995 nr 1, s. 21-24; tenże, *Federacja Bibliotek Kościelnych – FIDES*, „Przegląd Biblioteczny”, 64 (1996) z. 1, s. 49.

³ J. Bednarczyk, *Ku lepszemu organizacji pracy w bibliotekach kościelnych – Federacja FIDES*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 25. Por. też *Statut Federacji Bibliotek Kościelnych „FIDES”*, „Fides”, 2000, nr 1-2 (10-11), s. 32.

Decyzję o powołaniu półrocznika podjęto 13 maja 1997 roku, podczas III Walnego Zgromadzenia Federacji w Krakowie, ale nominalną datą ogłoszenia pierwszego zeszytu jest rok 1995⁴. Od początku biuletyn stał się narzędziem komunikacji środowiska bibliotekarzy kościelnych, wymieniających się na jego łamach swoimi osiągnięciami z pracy zawodowej. Było to jednocześnie źródło informacji o nowych rozwiązaniach i standardach bibliotecznych⁵.

Pierwotnie Federacja, zgodnie ze swoim programem, zajęła się upowszechnianiem technik komputerowych w bibliotekach członkowskich. Nie brakowało więc w „Fides – Biuletynie Bibliotek Kościelnych” szeregu publikacji ułatwiających opracowanie formalne⁶ i rzeczowe, także w kontekście zastosowania oprogramowania informatycznego. W ramach związku powołano nawet Komisję do spraw Autorytatywnej Modyfikacji Formatu, a nieco później Komisję do spraw Opracowania Rzeczowego Zbiorów, która rozpoczęła prace nad słownikiem słów kluczowych nauk teologicznych⁷. Celem organizacji było również inicjowanie

⁴ J. Bednarczyk, „FIDES. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, „Przegląd Biblioteczny”, 65 (1997) z. 4, s. 395-396.

⁵ Por. ogólną analizę treści: B. Warząchowska, *Półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” – stan obecny i perspektywy rozwoju*, „Forum Bibliotek Medycznych”, 8 (2015) nr 1 (15), s. 285-286.

⁶ Omawiano problemy metodyki opisu bibliograficznego, najczęściej w kontekście opracowania w systemie MAK. Sprawy ujednoczenia zasad katalogowania w bibliotekach członkowskich były przedmiotem zainteresowania Federacji przez wiele lat, np. M. Janiak, *Funkcje programu MAK: wyszukiwanie, drukowanie spisów bibliograficznych*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 75-90; P. Krzyżaniak, *Opis bibliograficzny książki na bazie programu MAK w formacie stosowanym przez Federację Bibliotek Kościelnych FIDES*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 90-110; D. Gurdak, *Krajowe zasady katalogowania i standardy międzynarodowe stosowane w opisie bibliograficznym wydawnictw ciągłych*, „Fides”, 2001, nr 1-2 (12-13), s. 38-74; E. Poleszak, *Wdrażanie formatu USMARC w bibliotekach Federacji FIDES*, „Fides”, 2001, nr 1-2 (12-13), s. 75-82; D. Rebech, *MARC21 – nowe zasady wypełniania pól i podpól*, „Fides”, 2006, nr 1-2 (22-23), s. 74-103. Przedstawiano też zagadnienia związane z wyborem haseł, jak: M. Janiak, *Wybór hasła dla opisów bibliograficznych: porównanie haseł w PB oraz CKHW, wraz z opisem zasad ich tworzenia, w formie poradnika dla bibliotekarzy Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 221-262; I. Gruchała, *Nazwa ciała zbiorowego jako hasło główne i dodatkowe opisu bibliograficznego*, „Fides”, 2002, nr 2 (15), s. 62-89. Wartościowe były pomoce metodyczne, które pojawiały się po publikacji kolejnych arkuszy normy opisu bibliograficznego: I. Gruchała, *Katalogowanie filmów*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 39-58; E. Słoń, *Garść uwag dotyczących opisu katalogowego. Cz. 1 strefa adresu wydawniczego*, „Fides”, 2008, nr 1-2 (26-27), s. 7-11; E. Słoń, *Garść uwag dotyczących opisu katalogowego. Cz. 2 strefa opisu fizycznego*, „Fides”, 2009, nr 1-2 (28-29), s. 5-11; E. Słoń, *Garść uwag dotyczących opisu katalogowego. Cz. 3 pole przeznaczone dla języka dokumentu*, „Fides”, 2010, nr 1-2 (30-31), s. 106-107; E. Słoń, *Problemy z ustalaniem daty wydania starych map – na kanwie własnych doświadczeń*, „Fides”, 2011, nr 1-2 (32-33), s. 37-41.

⁷ J. Bednarczyk, *Ku lepszemu organizacji pracy w bibliotekach kościelnych – Federacja FIDES*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 25. Kilkakrotnie na łamach biuletynu publikowano artykuły poświęcone zastosowaniom języków informacyjno-wyszukiwawczych, np. J. Szulc, *Opracowanie rzeczowe zbiorów w Bibliotece Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 216-220; D. Tabor, *Budowa języka haseł przedmiotowych dla potrzeb bibliotek teologicznych Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES – projekt*, „Fides”, 1998, nr 2, s. 20-21; J. Siuda,

i wspomaganie prac bibliograficznych, nad którymi pieczę sprawowała Komisja do spraw Bibliografii. Zajęto się w niej m.in. przeglądem stanu prac nad bibliografią historii Kościoła oraz przygotowaniem memoriału na temat bibliografii dziedzinowych, by nawiązać współpracę z innymi instytucjami, w tym z Biblioteką Narodową w Warszawie⁸. W 2005 roku wystosowany został apel do uczestników Kongresu Teologów Polskich obradujących w dniach 12-15 września 2004 roku w Lublinie, w którym napisano:

Zarząd Federacji Bibliotek Kościelnych w Polsce zwraca się z prośbą do Teologów Polskich: – o zorganizowanie kontynuacji prac nad polską bibliografią nauk teologicznych i kościelnych (bieżącą i retrospektywną), które zostały zatrzymane na roku 1979. – o pomoc w opracowaniu teaurusu nauk teologicznych na użytek tej bibliografii oraz niezbędnego do tematowania książek w bieżąco tworzonych komputerowych katalogach. Prace nad nim Federacja FIDES rozpoczęła w roku 2001. – o koordynację pracy nad centralnym katalogiem prac magisterskich i doktorskich, dostępnym bezpłatnie w formie elektronicznej i opatrzonym indeksami, w tym indeksem przedmiotowym⁹.

Wynikiem tych starań jest jedno z ważniejszych narzędzi informacyjnych dla zainteresowanych naukami teologicznymi, a mianowicie *Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych*, dostępna na stronie WWW Federacji (początkowo jako baza MAKWWW obecnie Koha)¹⁰. Powstaje ona dzięki współpracy z Biblioteką Narodową w Warszawie i zawiera opisy zawartości ponad 200 czasopism dziedzinowych oraz ponad 500 prac zbiorowych. Dzięki temu objęła już

Opis rzeczowy czasopism w systemie VTLS – przykłady zastosowania w bazie Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej, „Fides”, 1999, nr 1, s. 68-84; J. Siuda, *Uwagi na temat zastosowania jhp KABA w opracowaniu rzeczowym wybranych wydawnictw ciągłych w katalogu komputerowym Biblioteki Głównej Papieskiej Akademii Teologicznej*, „Fides”, 2001, nr 1-2 (12-13), s. 83-95; K. Gonet, *Tezaurus Nauk Kościelnych. Słowo od wydawcy*, „Fides”, 2002, nr 1 (14), s. 20-23; J. Woźniak, *Kilka refleksji o Słowniku słów kluczowych z teologii*, „Fides”, 2002, nr 1 (14), s. 24-27; K. Gonet, *Dlaczego słowa kluczowe a nie hasła przedmiotowe? Co dalej z opracowaniem rzeczowym w bibliotekach FIDES?*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 22-32; D. Szumilas, *Potrzeba opracowania polskiego teaurusu teologii moralnej i etyki*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 33-38.

⁸ E. Poleszak, *Protokół z zebrania Zarządu Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES w dniu 16.04.1997*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 17.

⁹ *APEL Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES do uczestników Kongresu Teologów Polskich Lublin, 12-15 września 2004 r.*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 189.

¹⁰ W *Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych* scalone zostały rozproszone wcześniej bibliografie cząstkowe, opracowywane przez biblioteki członkowskie. Do jej stworzenia wykorzystano także rekordy *Bibliografii Zawartości Czasopism* Biblioteki Narodowej w Warszawie. Prace nad bazą rozpoczęto w 2010 roku, a obejmują one rejestrację zawartości czasopism teologicznych, historycznych, filozoficznych i religioznawczych, prac zbiorowych wydawanych przez uczelnie kościelne i inne ośrodki (uzupełnione spisami treści i linkami do wersji pełnotekstowych w polskich bibliotekach cyfrowych). J. Witczak, *Funkcjonowanie centralnego serwisu informacji katalogowej i bibliograficznej FIDES w 2011 roku*, „Fides”, 2012, nr 1 (34), s. 177-178; *Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych*, <http://www.fides.org.pl/index.php/bazy-on-line/bazy-centralne/59-elektroniczna-bibliografia-nauk-teologicznych> (dostęp: 03.03.2017).

około 100.000 rekordów publikacji wydanych od 1980 roku¹¹. Zrzeszeni w Federacji bibliotekarze na bieżąco przygotowują opisy bibliograficzne artykułów z prac zbiorowych, w tym z ksiąg jubileuszowych i pamiątkowych, materiałów z sympozjów i konferencji. Dołączają do rekordów bazy także abstrakty, odnośniki internetowe, tytuły tłumaczeń i streszczeń obcojęzycznych¹². Członkowie organizacji wspólnie z Ośrodkiem Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie opracowywali ponadto takie źródło jak *Jan Paweł II. Bibliografia polska 1949-1995*¹³. Nawiązali też kontakt z utworzonym w 1946 roku American Theological Library Association (ATLA)¹⁴, dystrybutorem międzynarodowej bibliografii *Religion Index*, mając nadzieję na włączenie polskiego piśmiennictwa do obiegu światowego. Dzięki przynależności Federacji do Bibliothèques Européennes de Théologie może ona korzystać ze źródeł ATLA, takich jak m.in. *ATLA Religion Database* (bibliografia) oraz *ATLA Serials* (pełnotekstowa baza czasopism) po preferencyjnych cenach. W 2009 roku biblioteki członkowskie Federacji miały okazję testować dostęp do baz ATLA za pośrednictwem EBSCO i platformy EBSCOhost¹⁵.

Wyniki zainteresowania Federacji sprawami bibliografii widoczne są nie tylko w postaci baz danych na wortalu, ale i na łamach biuletynu¹⁶. Publikacje tego

¹¹ Przy czym część wydawnictw i redakcji czasopism współpracujących z Federacją włączyła do bazy pełniejsze dane bibliograficzne, dla przykładu „Colloquium Salutis” od roku 1969, „Studia Gnesnensia” od 1976, „Studia Katechetyczne” od 1979, „Studia z Bibliistyki” od 1978, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” od 1968. Zob. [Lista czasopism], <http://www.fides.org.pl/pdf/czasopisma.pdf> (dostęp: 18.07.2016).

¹² B. Warząchowska, *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w przeddzień jubileuszu 25-lecia*, „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, 2014, nr 2 (36), s. 82.

¹³ Por. np. J. Wróbel, *Informacja o książce w tradycyjnych i cyfrowych zasobach bibliotek kościelnych*, „Fides”, 2012, nr 1 (34), s. 106-107. Por. też R. Żmuda, *Fr. Wiktor Gramatowski SI, Zofia Wilińska, Danuta Gulajewska: Jan Paweł II: bibliografia polska 1978-1997, [t. 1-8], Rzym 1987-2014* [Rec.], „Fides”, 2015, nr 2 (41), s. 229-236.

¹⁴ Np. J. Witeczak, *ATLA w 2008 r. zakończy dostarczanie swych produktów na CD-ROM*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 143-145; J. Witeczak, *Index Theologicus online – Tübingen Virtual Library*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 146-147; J. Witeczak, *Informacja o bazach ATLA*, „Fides”, 2007, nr 1-2 (24-25), s. 46-47; J. Waluś, *Działalność fundacji Theological Book Network*, „Fides”, 2012, nr 1 (34), s. 117-125.

¹⁵ B. Warząchowska, *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w przeddzień jubileuszu 25-lecia*, „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, 2014, nr 2 (36), s. 80.

¹⁶ Por. komunikaty o następujących bibliografiach: *Centralny Katalog Książek Bibliotek Kościelnych* – P. Krzyżaniak, *Centralny Katalog Książek Bibliotek Kościelnych na CD-ROM*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 111-112; bazy danych w Bibliotece Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie – D. Górka, *Bazy w Bibliotece Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*, „Fides”, 2006, nr 1-2 (22-23), s. 115-134; bazy tworzone przez stowarzyszone biblioteki kościelne – J. Szulc, *Biblioteki Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES: omówienie wyników ankiety przeprowadzonej w 2007 roku*, „Fides”, 2007, nr 1-2 (24-25), s. 5-23 oraz B. Bonar, *Stowarzyszenia bibliotek teologicznych a komputeryzacja w bibliotekach kościelnych w Polsce – zarys problematyki*, „Fides”, 2007, nr 1-2 (24-25), s. 35-45; *Bibliografia z zakresu teologii moralnej i etyki* – D. Szumilas, *Język słów kluczowych czy język deskryptorowy? Opracowanie rzeczowe na przykładzie „Bibliografii teologii moralnej i etyki”*, „Fides”, 2008, nr 1-2 (26-27), s. 12-21; projekt bazy starodruków Biblioteki Księ-

rodzaju stanowią jednak niewielką część zawartości półrocznika¹⁷. Można jednak zauważyć od 2014 roku pewną regularność ogłaszania spisów. To właśnie one staną się przedmiotem artykułu, bowiem jak wskazała obecna redaktor naczelna półrocznika, Bogumiła Warząchowska:

Biuletyn jest tym miejscem, gdzie wiele osób poszukuje materiałów bibliograficznych dotyczących informacji o bibliotekach kościelnych i ich zbiorach¹⁸.

Na potrzeby przeprowadzonej tu analizy zostały one podzielone na bibliografie dziedzin i zagadnień, bibliografie zawartości czasopism, bibliografie osobowe oraz wykazy linków do zasobów internetowych (netografie). Badaniem objęto bibliografie mające postać wykazów, z pominięciem omówień bibliograficznych i stanów badań¹⁹. Celem prezentacji spisów bibliograficznych jest przybliżenie zasad ich opracowania, a przede wszystkim tematyki, by wskazać kierunki zainte-

ży Misjonarzy na Stradomiu, współtworzony z Katedrą Edytorstwa i Nauk Pomocniczych Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego – K. Socha, *Między katalogowaniem a digitalizacją. Projekt bazy starodruków z Biblioteki Księży Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie*, „Fides”, 2012, nr 2 (35), s. 109-114.

¹⁷ Z analizy treści „Fides – Biuletynu Bibliotek Kościelnych” przeprowadzonej w 2004 roku przez Martę Wójtowicz wynikało, że były to materiały poświęcone opracowaniu formalnemu i rzeczowemu (8%), automatyzacji bibliotek (4%) – szkolenia i materiały pomocnicze dla bibliotekarzy; do dokumentacji zaliczono z kolei protokoły (19%), sprawozdania z działalności FIDES (8%) oraz inne (18%); a do pozostałych tekstów włączono te, które przyniosły treści związane z historią bibliotek i książki (20%), stowarzyszeniami bibliotecznymi oraz innymi, które zajmowały się działalnością bibliotek kościelnych (3%), pracownikami bibliotek (3%), użytkownikami (1%), zasobami internetowymi (6%), lokalnymi bazami danych (3%) oraz innymi zagadnieniami (7% – kultura, sztuka, utwory literackie itp.). M. Wójtowicz, *Biuletyn Bibliotek Kościelnych „FIDES”*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 121, 132. Z badań przeprowadzonych z kolei przez Ewę Olszową i Elżbę Lubojańską za lata 1995-2013 można było poznać czternaście pól tematycznych biuletynu. Były to sprawy związane z: Federacją i jej działalnością (53 teksty); komputeryzacją i katalogowaniem (36); bibliotekami kościelnymi (uniwersyteckimi i seminarnymi – 29); bibliotekami kościelnymi (parafialnymi, klasztorowymi i kolegiackimi – 26); działalnością wydawniczą (24); ochroną i konserwacją kolekcji (23); bibliotekoznawstwem, bibliologią, bibliografią i informacją naukową (21); Internetem i bazami danych (18); gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów (15); prasą katolicką (14); promocją (12); digitalizacją i bibliotekami cyfrowymi (12); finansami bibliotecznymi (7); oraz innymi zagadnieniami (43). Autorki zanalizowały tematykę 333 artykułów, z których nieco ponad 6,3% stanowiły prace bibliotekoznawcze, bibliologiczne, informatologiczne i bibliograficzne. E. Olszowa, E. Lubojańska, *Ecclesiastical library periodicals. „Nasza Przeszłość”, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, „FIDES – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”*, https://theo.kuleuven.be/apps/press/beth/files/2012/11/2014BETH_04FIDES.pdf (dostęp: 03.03.2017).

¹⁸ B. Warząchowska, *Półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” – stan obecny i perspektywy rozwoju*, „Forum Bibliotek Medycznych”, 8 (2015) nr 1 (15), s. 290.

¹⁹ Np. M. Rek, *Duchowieństwo polskie w latach 1939-1945 w zbiorach Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej*, „Fides”, 2012, nr 1 (34), s. 87-100; M. Rek, *Stosunki węgiersko-polskie w kombatanckich wspomnieniach w zbiorach Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej*, „Fides”, 2012, nr 1 (35), s. 255-282; E. Słoń, *Dostęp do informacji o współczesnej kieleckiej prasie parafialnej*, „Fides”, 2014, nr 1 (38), s. 85-94; E. Olszowa, *Biblioteki kościelne na łamach „Bibliografii Analitycznej Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Piśmiennictwo zagraniczne”*, „Fides”, 2015, nr 1 (40), s. 153-168.

resowań Federacji i redakcji biuletynu narzędziami bibliograficznymi, stanowiącymi element promocji problematyki książki i bibliotek kościelnych.

Netografie

Najwcześniej zaczęły się ukazywać netografie, czyli rejestry linków internetowych do interesujących stron. Obejmowały one nazwę strony wraz z adresem dostępu. Tego typu materiały przygotowywała związana z redakcją Małgorzata Janiak – podając w 1995 i 1996 roku, gdy dostęp do Internetu nie był jeszcze standardem w bibliotekach, adresy bibliotek polskich i zagranicznych (np. bibliotek narodowych), czasopism, bibliotek wirtualnych, zasobów edukacyjnych, bibliotekarskich i teologicznych²⁰.

Z kolei Dorota Górską swoje rozważania na temat roli mediów elektronicznych w pracy ewangelizacyjnej Kościoła z 1999 roku uzupełniła wykazami linków do następujących kategorii źródeł: Jan Paweł II; Biblia, katechizm i inne dokumenty Kościoła; diecezje i archidiecezje; wyższe uczelnie katolickie, zakony, seminaria duchowne i sanktuaria; stacje telewizyjne i radiowe; wydawnictwa, księgarnie katolickie oraz czasopisma; sekty²¹.

Obecnie tego typu wykazów nie zamieszcza się, choć nie brakuje omówień zestawów adresów stron internetowych, związanych z zagadnieniami tak religijnymi, jak i ogólniejszymi, za to przydatnymi w pracy zawodowej bibliotekarzy kościelnych²².

Bibliografie dziedzin i zagadnień

Pierwszą opublikowaną bibliografią dziedzinową była praca, uzupełniająca wykaz ks. Władysława Andrzeja Pabina²³, autorstwa M. Janiak i Krystyny Bednarskiej-Ruszajowej pt. *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia*²⁴ wraz z kontynuacją o tytule *Archiwa i biblioteki kościelne*

²⁰ M. Janiak, *Adresy INTERNET-u*, „Fides”, 1995, nr 1, s. 59-69; M. Janiak, *Przewodnika po adresach internetowych ciąg dalszy*, „Fides”, 1996, nr 1-2, s. 141-148.

²¹ D. Górską, *Ewangelizacja przez sieć Internet*, „Fides”, 1999, nr 2, s. 81-100.

²² Np. D. Górską, *Przegląd Katolickich Serwisów Internetowych*, „Fides”, 1998, nr 2, s. 27-44; J. Siuda, *Krakowskie czasopisma katolickie w wersji elektronicznej: przegląd i omówienie*, „Fides”, 2000, nr 1-2 (10-11), s. 142-165; D. Rebech, *Biblia w Internecie*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 151-175; M. Janiak, *E-books, e-książki, książki elektroniczne*, „Fides”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 184-195; M. Janiak, *Digitalizacja zbiorów – informacje wybrane*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 14-23; *Wybrane serwisy internetowe*, oprac. M. Janiak, „Fides”, 2006, nr 1-2 (22-23), s. 57-73; A. Muc, *Książka religijna w Internecie*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 132-138; E. Olszowy, *Źródła informacji wydawniczej o piśmiennictwie teologicznym wykorzystywane przy prowadzeniu wymiany w Bibliotece Teologicznej*, „Fides”, 2006, nr 1-2 (22-23), s. 135-145.

²³ A. Pabin, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1901-1965*, „Studia Theologica Varsaviensia”, 8 (1970) nr 2, s. 349-368.

²⁴ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 78-172.

w publikacjach polskich: materiałów do bibliografii ciąg dalszy²⁵. Pierwszy ze spisów, w układzie alfabetycznym, objął piśmiennictwo wydane między 1788 a 1997 rokiem przede wszystkim na terenach Rzeczypospolitej oraz nieliczne polonica zagraniczne. Uwzględniono w nim opisy wydawnictw zwartych, artykułów czasopiśmienniczych oraz pochodzących z prac zbiorowych. Materiał został zgromadzony dzięki bieżącej bibliografii narodowej, „Bibliografii Historii Polskiej”, baz danych Federacji, bibliografii dziedzinowych, jak K. Bednarskiej-Ruszajowej, W.A. Pabina, Ryszarda Żmudy, a także przypisów bibliograficznych i bibliografii załącznikowych z prac monograficznych²⁶. Zrezygnowano, zgodnie z przyjętą na potrzeby bibliografii definicją biblioteki kościelnej, z tekstów, w których omówiono księgozbiory prywatne księży – chyba, że wchodziły w skład biblioteki o charakterze instytucjonalnym. Pominięto ponadto artykuły z gazet, czasopism społecznych, za wyjątkiem „Tygodnika Powszechnego”, regionalnych i lokalnych. Nie zostały uwzględnione roczne sprawozdania archiwów i bibliotek, ich statuty oraz informatory o poszczególnych instytucjach, w tym kościelnych²⁷. Mimo tej selekcji w pierwszym z wydrukowanych wykazów znalazło się 855 opisów bibliograficznych, uzupełnionych uwagami w nawiasach kwadratowych, w których autorki doprecyzowywały nie do końca jasny tytuł publikacji oraz podały kody literowe²⁸.

M. Janiak i K. Bednarska-Ruszajowa dokonały także analizy spisanego materiału, formułując kilka wniosków badawczych, a mianowicie:

1. W opracowaniach reprezentowane są wszystkie typy archiwów i bibliotek, jednakże najliczniej opisywano zasoby klasztorne. Jest to odzwierciedlenie stanu rzeczywistego, ponieważ właśnie w tych placówkach dokument traktowany był zawsze jako własność niezbywalna (stąd klasztory omijały niesławne akcje wyprzedazy dubletów, wymiany, aukcje itp.). Dzięki temu też właśnie w zbiorach klasztornych zachowały się najstarsze skarby języka polskiego jak Kazania świętokrzyskie. Drugie miejsce pod względem ilościowym zajmują biblioteki katedralne i kapitulne.

2. W obrębie poszczególnych typów instytucji znalazły miejsce zagadnienia zbiorów, pracowników i użytkowników, opisy pomieszczeń, a także analiza przebiegu poszczególnych procesów bibliotecznych od gromadzenia do działalności informacyjnej, organizacji i zarządzania archiwami i bibliotekami. Najważniejsze wydają się być, najczęściej też publikowane, katalogi rękopisów, inkunabułów

²⁵ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich: materiałów do bibliografii ciąg dalszy*, „Fides”, 1999, nr 1, s. 7-67.

²⁶ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 80.

²⁷ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 80.

²⁸ Kody oznaczały zakres tematyczny: [A] – archiwa; [D] – biblioteki dekanalne, diecezjalne; [I] – inne, szczegółowe tematy np. biblioteki przy kościołach, ale nie parafialne; [F] – FIDES; [K] – biblioteki katedralne, kapitulne, kolegiackie; [O] – ogólne informacje na temat bibliotek kościelnych; [P] – biblioteki parafialne; [S] – biblioteki seminaryjne; [U] – biblioteki uczelni katolickich; [W] – Watykan; [Z] – biblioteki klasztorów, stowarzyszeń, towarzystw zakonnych, zakonów, zgromadzeń itp.

i starych druków poszczególnych placówek oraz szczegółowe opisy zbiorów, czy też jednostkowych egzemplarzy w nich się znajdujących.

3. Najwięcej, bo 183 pozycje pochodzą z czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, co jest zrozumiałe z uwagi na zakres tego periodyku, ale znaczny udział mają również czasopisma bibliotekoznawcze z „Rocznikami Bibliotecznymi” na czele oraz teologiczne jak „Studia Theologica Varsaviensia”²⁹.

W uzupełnieniu opublikowanym w 1999 roku zebrano nowsze opisy oraz te, których nie uwzględniono w pierwszej części wykazu, a dotyczące przede wszystkim archiwów (ponadto niezarejestrowane wcześniej recenzje)³⁰. Autorki ponownie uporządkowały 473 opisy alfabetycznie oraz opatrzyły je indeksem przedmiotowym.

Zapoczątkowane w latach 90. XX wieku prace, których celem było ułatwienie poszukiwań materiałów dotyczących wąskiej tematyki, jaką są biblioteki kościelne, kontynuuje obecnie R. Żmuda. Pierwotnie ogłosił bibliografię piśmiennictwa o polskich bibliotekach religijnych za lata 1966-2000 w „Studia Theologica Varsaviensia”³¹ oraz „Saeculum Christianum”³². Od 2014 roku autor zdecydował się zamieszczać kolejne części wykazu, w postaci adnotowanej (głównie adnotacje zawartościowe i wyjaśniające; opisy recenzji książek), na łamach „Fides – Biuletynu Bibliotek Kościelnych”.

Jako pierwsza ukazała się *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2001-2005* w podziale na: *Wydawnictwa informacyjne* (w tym encyklopedie, słowniki, informatory, katalogi, bibliografie, czasopisma), *Biografie, Biblioteki instytucji kościelnych* (opracowania ogólne – poszczególne miejscowości w układzie topograficznym)³³. Do bibliografii dołączono: wykazy skrótów (tytułów czasopism, wyrazów typowych, inne – głównie akronimy) oraz indeks krzyżowy (nazwiska autorów, redaktorów, tłumaczy, wydawców, recenzentów, imiona świętych, błogosławionych, papieży, nazwy geograficzne, hasła przedmiotowe, słowa kluczowe, tytuły czasopism i prac zbiorowych). W spisie zarejestrowano 311 pozycji, nie licząc kumulacji i uzupełnień z lat poprzednich. Autor zarejestrował opisy wydawnictw zwartych (książki, broszury, materiały z konferencji naukowych), artykułów z czasopism oraz prac zbiorowych. Zbi-

²⁹ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 81.

³⁰ M. Janiak, K. Bednarska-Ruszajowa, *Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich: materiałów do bibliografii ciąg dalszy*, „Fides”, 1999, nr 1, s. 7.

³¹ R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1966-1979*, „Studia Theologica Varsaviensia”, 19 (1981) nr 2, s. 245-284. W tym spisie znalazły się opisy w podziale na: dział ogólny, księgozbiory osób oraz biblioteki instytucji kościelnych.

³² R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1980-1990*, „Saeculum Christianum”, 8 (2001) nr 2, s. 181-249; R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1991-2000*, „Saeculum Christianum”, 11 (2004) nr 1, s. 179-246.

³³ R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2001-2005*, „Fides”, 2014, nr 1 (38), s. 165-220. Zastosowany układ został przejęty przez R. Żmudę z wcześniejszych jego prac bibliograficznych.

bliografowane zostały ponadto czasopisma, wykazy piśmiennictwa, katalogi, inwentarze oraz recenzje. Zebrano opisy bibliograficzne dokumentów związanych z działalnością instytucji i organizacji kościelnych wspomagających aktywność biblioteczną (Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych; Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES). Pojawiły się biogramy księży bibliofilów (odrębnie teksty poświęcone ich księgozbiорom), bibliotekarzy, skryptorów, bibliografów, redaktorów czasopism, historyków książki i bibliotek. Największą grupę opisów stanowiły jednak te, które dotyczyły przeszłości i współczesnego funkcjonowania bibliotek kościelnych, klasztornych, seminaryjnych, parafialnych oraz akademickich o charakterze religijnym w poszczególnych miejscowościach.

Takie same zasady metodyki bibliograficznej obowiązują w spisie R. Żmudy *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2006-2010*, obejmującym 476 opisów (bez kumulacji i uzupełnień)³⁴. Jednocześnie autor poinformował we wstępie do wykazu o dalszych badaniach, a jego zamiarem było też ogłoszenie katalogów centralnych rozpraw licencjackich, magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych.

Wynikiem tych deklaracji są dwa kolejne rejestry autorstwa R. Żmudy – *Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1952-2012*³⁵, z 55 pozycjami (4 rozprawy habilitacyjne z lat 1985-2008 oraz 51 doktorskich napisanych między 1952 a 2011 rokiem)³⁶. Według samego autora w katalogu spisanych zostało około 90% dysertacji związanych tematycznie z bibliotekami kościelnymi, stworzonych w 13 uczelniach³⁷. Zbierając materiały autor docierał do źródeł drukowanych, rękopiśmiennych i elektronicznych, przechowywanych w archiwach uczelni oraz bibliotekach akademickich różnych szczebli. W podziale na prace habilitacyjne i doktorskie opisy uszeregowano alfabetycznie. Składały się na nie podstawowe dane (poza autorem i tytułem) jak miejsce i data obrony czy postępowania habilitacyjnego oraz nazwisko promotora (czasami także sygnatura rozprawy).

Zebrane w spisie pozycje dotyczyły przede wszystkim bibliotek (kapitulnych, katedralnych, kolegiackich, parafialnych, zakonnych, seminariów duchownych, uczelni katolickich, prywatnych duchowieństwa), zasobów bibliotecznych, sztuki książki, jej historii i ochrony. Do spisu dołączono wykazy skrótów (sigła zakonów, wyrazy typowe, inne skróty – akronimy), wykaz instytucji sprawczych dy-

³⁴ R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2006-2010*, „Fides”, 2014, nr 2 (39), s. 111-184.

³⁵ Najnowsza praca doktorska pochodzi z roku 2011, zatem do tytułu wkraść się błąd.

³⁶ R. Żmuda, *Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1952-2012*, „Fides”, 2015, nr 1 (40), s. 207-227.

³⁷ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie, Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Warszawski, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu i Uniwersytet Wrocławski.

sertacji, promotorów prac doktorskich oraz indeks krzyżowy, dzięki czemu przeszukiwanie tej co prawda niewielkiej bibliografii nie stanowi problemu.

Identyczne rozwiązania metodyczne i strukturalne zostały zastosowane w *Katalogu prac licencjackich o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1962-2014* R. Żmudy, ze 111 opisami³⁸. Zarejestrowane w wykazie prace powstały w 17 uczelniach, w tym w Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu. Tym razem zdaniem autora katalogu objął on zestawieniem około 65% prac dyplomowych, dotyczących m.in. życiorysów ludzi Kościoła oraz zbiorów prywatnych i instytucjonalnych. Materiał został ułożony w podziale na rodzaj instytucji, w której powstała praca – uczelnia katolicka lub inny rodzaj szkoły wyższej.

Analiza obu wykazów wskazuje, że problematyka bibliotek kościelnych jest obecna nie tylko w pracach awansowych uczelni katolickich, ale i w świeckich uniwersytetach. Prześledzenie indeksów krzyżowych unaocznia popularność zagadnień związanych przede wszystkim z kulturą książki zakonnej.

Poza tymi spisami na łamach „Fides – Biuletynu Bibliotek Kościelnych” ukazało się jeszcze tylko jedno, wąskotematyczne, zestawienie bibliograficzne, przygotowane przez Agnieszkę Górniak w 2012 roku³⁹. Swoje rozważania poświęcone weneckim mszałom z XVI i XVII wieku (zawartość, zdobnictwo, oficyny drukarskie) uzupełniła rejestrem starodručných mszałów, następnie podała rozbudowany opis typograficzny (ilustracje, kolofony, sygnety), adligaty oraz proveniencje (nazwa instytucji przechowującej, opis wyglądu, przede wszystkim oprawy i stanu zachowania). Było to łącznie 68 pozycji uporządkowanych chronologicznie.

Trzeba zatem stwierdzić, że redakcja biuletynu zmierza do tego, by stać się oficjalnym organem, na łamach którego ogłaszana jest bibliografia dziedzinowa, wpisując się w znane od wieku XIX zjawisko⁴⁰.

Bibliografie osobowe

Jeśli idzie o pozostałe rodzaje bibliografii, to pojawiały się one dotychczas sporadycznie. Ukazały się trzy spisy biobibliograficzne. Pierwszy z nich opraco-

³⁸ R. Żmuda, *Katalog prac licencjackich o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1962-2014*, „Fides”, 2015, nr 2 (41), s. 171-194.

³⁹ A. Górniak, *Potrydenckie mszały weneckie z XVI i XVII wieku w polskich bibliotekach kościelnych*, „Fides”, 2012, nr 2 (35), s. 149-201.

⁴⁰ Bieżące bibliografie specjalne ogłaszano wówczas na łamach np. „Sylwana” (od 1820 roku; bibliografia łowiectwa i leśnictwa), „Dziennika Podróży” (1827) i jego kontynuacji „Kolumba” (1828-1829; bibliografia geografii i turystyki), „Pamiętnika Lekarskiego” (od 1828 roku) oraz „Themis Polskiej” (także od 1828 roku). Józef Majer opublikował *Literaturę fizjografii ziemi polskiej* w 1862 roku w „Roczniku Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”. Pod koniec wieku XIX i w początkach XX bibliografie tego typu były zamieszczane w kolejnych periodykach: „Eos”, „Lud”, „Kwartalnik Historyczny”, „Kwartalnik Klasyczny”, „Nauka Polska”, „Pamiętnik Literacki”, „Przegląd Techniczny”, „Rocznik Psychiatryczny”, „Ruch Literacki” itd. Por. J. Korpała, *Dzieje bibliografii w Polsce*, Warszawa 1969, s. 195, 241-242; E. Słodkowska, *Informacja o bieżącej produkcji wydawniczej w Polsce na początku XIX w. (do 1830 r.)*, w: *Instytucje – publiczność – sytuacja lektury. Studia z historii czytelnictwa*, t. 3, pod red. J. Kosteckiego, Warszawa 1991, s. 11-40.

wał przewodniczący Komisji do spraw Bibliografii Federacji, Piotr Latawiec⁴¹. Był to zarys biograficzny ks. Mirosława Szegdy (1911-1997), kapłana greckokatolickiego, bazylianina, dyrektora Biblioteki Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, uzupełniony *Wykazem publikacji*, z których część doczekała się omówienia w pierwszej części tekstu. Spisu nie ponumerowano, a liczył on 32 opisy (przy czym hasła z *Encyklopedii Katolickiej* nie zostały właściwie opisane – wymieniono je od myślników, nie podając nawet stron, na których się znalazły) dokumentów wydanych między 1960 a 1997 rokiem, odzwierciedlających zainteresowania naukowe kapłana. Było to: wschodnie chrześcijaństwo, sobory, schizma, ekumenizm, prawo kanoniczne, księży kościołów wschodnich. Teksty te były opublikowane m.in. w „Prawie Kanonicznym”, „Tygodniku Powszechnym” i *Polskim Słowniku Biograficznym*.

Podobny charakter miał spis zamieszczony pod artykułem R. Żmudy pt. *Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – mgr Piotr Latawiec, starszy kustosz dyplomowany*⁴². Artykuł został napisany w związku z przejściem P. Latawca, historyka, etnografa, teologa i bibliologa, a także byłego członka redakcji „Fides – Biuletynu Bibliotek Kościelnych”, na emeryturę. Życiorys, w tym zawodowy, został uzupełniony bibliografią liczącą 38 pozycji wydanych między 1977 a 2012 rokiem (dodatkowo 1 opis pracy przygotowanej do druku). Spis ukazał zainteresowania P. Latawca historią, w tym historią Kościoła, oraz biografistyką.

W 2005 roku dołączono do artykułu Danuty Rebech, poświęconego udziałowi Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w różnych przedsięwzięciach Federacji, *Wykaz artykułów pracowników Biblioteki PAT w Krakowie zamieszczonych w czasopiśmie „FIDES – Biuletyn Bibliotek Kościelnych” w latach 1995-2004*⁴³. Spis ten (nienumerowany; szeregowanie chronologiczne) podzielono na części: dotyczące Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES i jej działalności (15 tekstów); dotyczące różnych informacji i źródeł w Internecie (22); dotyczące bibliotek i ich problemów (4); dotyczące Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (5); materiały szkoleniowe (4); recenzje, streszczenia i sprawozdania (10); wyniki własnych badań i poszukiwań (15). Wśród autorów znaleźli się m.in.: ks. Jan Bednarczyk, pierwszy przewodniczący Federacji, Renata Dulian, D. Górska, Danuta Gurdak, M. Janiak, D. Rebech, Joanna Siuda i Marta Wójtowicz.

Zamysł publikowania tego rodzaju spisów biobibliograficznych na łamach dziedzinowego periodyku należy uznać za w pełni uzasadniony. Jest to doskonałe forum, umożliwiające ogłaszanie jubileuszowych artykułów oraz bibliografii dokumentujących dorobek pracowników nauki, bibliotekarzy, archiwistów, bibliofilów zasłużonych dla Kościoła. Można zatem oczekiwać, że spisów tego rodzaju

⁴¹ P. Latawiec, *Ksiądz Mirosław Szegda (1911-1997)*, „Fides”, 1997, nr 1-2, s. 62-69.

⁴² R. Żmuda, *Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – mgr Piotr Latawiec, starszy kustosz dyplomowany*, „Fides”, 2014, nr 1 (38), s. 221-232.

⁴³ D. Rebech, *Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w działalności Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES*, „Fides”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 50-73.

będzie w półroczniku więcej, przykładowo w 2016 roku zamieszczono opracowanie Teresy Chomiczewskiej pt. *Książd dr hab. Mieczysław Olszewski – dyrektor Biblioteki Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku z chronologicznie uporządkowanym wykazem wydawnictw za lata 1975-2014* (łącznie 120 pozycji).

Bibliografie zawartości czasopism

Jeszcze rzadziej redakcja drukowała dotychczas bibliografie zawartości czasopism. W 2002 roku ogłoszono spis Mirosławy Zielińskiej, która opracowała zawartość międzywojennego periodyku fachowego „Szpargały. Czasopismo poświęcone miłośnictwu i zbieractwu książek oraz wszelkich osobliwości bibliograficznych”⁴⁴. Krótka charakterystyka genezy oraz treści i wyglądu źródła poprzedziła rozpisaną zawartość. Najpierw autorka zdecydowała się na jej zaprezentowanie w kolejności ukazywania się numerów. Opisy nie były numerowane, a pierwszym elementem hasła opisu było imię a nie nazwisko autora artykułu. Zbiorczo potraktowano natomiast materiały z *Rozmaitości*, na które składały się drobniejsze wzmianki o charakterze bibliograficznym i informacyjnym. Tę samą treść, przy czym jedynie część „artykułową” periodyku, zarejestrowano następnie w kolejności alfabetycznej autorów, numerując tym razem opisy (21 pozycji), oraz podając krótkie adnotacje wyjaśniające. W kolejnym ciągu spisu wymieniono zawartość *Rozmaitości* w podziale na: autografy i rękopisy, bibliofilia, bibliografia, biblioteki, curiosa, czasopisma, czasopiśmiennictwo, drukarstwo, ekslibrisy, grafika, introligatorstwo, jubileusze, kolekcje i zbieracze, kongresy, kwerendy bio-bibliograficzne, nowe katalogi antykarskie, nowe książki, nowe książki i czasopisma nadesłane do redakcji, odczyty, towarzystwa, varia, wiersze na marginesach książek, wystawy, z marginesów książek – łącznie 86 opisów (te same hasła złożyły się na indeks). Wydaje się, że bardziej przejrzysty byłby jeden spis scalający wszystkie opisy bibliograficzne, uzupełniony indeksami.

Drugi z wykazów przygotowany został przez Stanisławę Postawę dla innego międzywojennego periodyku – „Mysterium Christi”, który był organem akcji liturgicznej w Polsce⁴⁵. Charakterystyka czasopisma, jego historii i redakcji została uzupełniona bibliografią. Tu z kolei zastosowano układ według działów periodyku, jak *Z literatury liturgicznej, Czasopisma liturgiczne* (podano jedynie rok, numer zeszytu i zajmowane strony), a dział artykułów ułożono w porządku alfabetycznym (376 opisów). Poza tym zasadniczym wykazem znalazła się zawartość drobniejszych działów, m.in. *Pytania i odpowiedzi, Głosy czytelników, Z listów do redakcji* (opisy zbiorcze), *Nekrologi, Obrazki z życia, Z praktyki liturgicznej* itp. (z nienumerowanymi opisami bibliograficznymi). Do wykazu nie dołączono żadnego indeksu, co należy ocenić negatywnie, zwłaszcza, że opisy zostały rozproszone w kilku blokach, według struktury periodyku.

⁴⁴ M. Zielińska, „Szpargały” (1934-1939) – bibliografia zawartości, „Fides”, 2002, nr 1 (14), s. 54-94.

⁴⁵ S. Postawa, Bibliografia czasopisma „Mysterium Christi” (1929-1939), „Fides”, 2007, nr 1-2 (24-25), s. 135-167.

Zakończenie

Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES jest organizacją, która za sprawą swojego wortalu internetowego oraz biuletynu włączyła się w proces wspierania wysiłków na rzecz tworzenia i promowania bibliograficznych źródeł informacji. Wortal umożliwia prezentowanie danych w postaci elektronicznej, natomiast półrocznik dokumentuje prace w sposób tradycyjny, archiwizując węższą niż wortal tematykę. Na stronie WWW Federacji udostępniono bazę przydatną teologom i studentom tego kierunku, historykom, pedagogom, socjologom, bibliologom, archiwistom, muzealnikom oraz zainteresowanym problematyką. Redakcja biuletynu z kolei, przeznaczonego dla wyspecjalizowanego kręgu bibliotekarzy i bibliotekoznawców, zdecydowała się na ogłaszanie odpowiadających zapotrzebowaniu środowiska zagadnień. Na uwagę zasługują przede wszystkim bibliografie dziedzinowe, zapoczątkowane w uniwersyteckim środowisku krakowskim przez K. Bednarską-Ruszajową, autorkę wielu prac z dziedziny historii książki, bibliotek i czytelnictwa, oraz M. Janiak, specjalistkę zagadnień informatologicznych. Obecnie kwerendy poświęcone bibliotekom kościelnym prowadzi R. Żmuda, adiunkt Zakładu Historii Medycyny, Farmacji i Medycyny Wojskowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi⁴⁶. Od lat zresztą jest członkiem redakcji „Bibliografii Historii Kościoła za lata...” oraz autorem *Bibliografii produkcji wydawniczej zakonów w Polsce* (T. 1, cz. 1-4, Warszawa 2000-2002)⁴⁷. Pierwszy z wykazów umożliwił R. Żmudzie zgromadzenie materiału bibliograficznego poświęconego bibliotekom kościelnym, co pozwoliło ogłosić już dwa rejestry: 2001-2005 oraz 2006-2010. W roku 2016 w „Fides – Biuletynie Bibliotek Kościelnych” ukazały się natomiast *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2011-2015* (numer 2; 413 pozycji), a także *Katalog prac magisterskich o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1946-2014* (numer 1; 641 opisów bibliograficznych). Należy więc oczekiwać kontynuacji podjętych przez periodyk i związanych z nim autorów wartościowych opracowań bibliograficznych.

Słowa kluczowe: „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”; spisy bibliograficzne

⁴⁶ Wcześniej dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Łodzi, Uniwersytetu Medycznego i Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

⁴⁷ Od 2016 roku w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi wydawane są tomy opracowań i źródeł (*Bibliografia* – 302 s., *Katalog, Dokumentacja i Biblioteki*) dotyczące bibliotek kościelnych za lata 1945-2015.

BIBLIOGRAFIA

- APEL Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES do uczestników Kongresu Teologów Polskich Lublin, 12-15 września 2004 r.), „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 189-190.
- Bednarczyk Jan, Federacja Bibliotek Kościelnych – FIDES, „Przegląd Biblioteczny”, 64 (1996) z. 1, s. 49.
- Bednarczyk Jan, „FIDES. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, „Przegląd Biblioteczny”, 65 (1997) z. 4, s. 395-396.
- Bednarczyk Jan, Ku lepszej organizacji pracy w bibliotekach kościelnych – Federacja FIDES, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1995, nr 1, s. 21-33.
- Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych, <http://www.fides.org.pl/index.php/bazy-on-line/bazy-centralne/59-elektroniczna-bibliografia-nauk-teologicznych> (dostęp: 03.03.2017).
- Górnika Agnieszka, Potrydenckie mszały weneckie z XVI i XVII wieku w polskich bibliotekach kościelnych, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2012, nr 2 (35), s. 149-201.
- Górska Dorota, Ewangelizacja przez sieć Internet, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1999, nr 2, s. 81-100.
- Janiak Małgorzata, Adresy INTERNET-u, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1995, nr 1, s. 59-69.
- Janiak Małgorzata, Przewodnika po adresach internetowych ciąg dalszy, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1996, nr 1-2, s. 141-148.
- Janiak Małgorzata, Bednarska-Ruszajowa Krystyna, Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich. Bibliografia, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1997, nr 1-2, s. 78-172.
- Janiak Małgorzata, Bednarska-Ruszajowa Krystyna, Archiwa i biblioteki kościelne w publikacjach polskich: materiałów do bibliografii ciąg dalszy, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1999, nr 1, s. 7-67.
- Korpala Józef, Dzieje bibliografii w Polsce, Warszawa 1969.
- Latawiec Piotr, Książd Mirosław Szegda (1911-1997), „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1997, nr 1-2, s. 62-69.
- [Lista czasopism], <http://www.fides.org.pl/pdf/czasopisma.pdf> (dostęp: 03.03.2017).
- Olszowy Ewa, Lubojańska Eliza, Ecclesiastical library periodicals. „Nasza Przeszłość”, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, „FIDES – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, https://theo.kuleuven.be/apps/press/beth/files/2012/11/2014BETH_04FIDES.pdf (dostęp 15.07.2016).
- Poleszak Ewa, Protokół z zebrania Zarządu Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES w dniu 16.04.1997, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 1997, nr 1-2, s. 16-19.
- Postawa Stanisława, Bibliografia czasopisma „Mysterium Christi” (1929-1939), „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2007, nr 1-2 (24-25), s. 135-167.
- Rebech Danuta, Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w działalności Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2005, nr 1-2 (20-21), s. 50-73.
- Słodkowska Elżbieta, Informacja o bieżącej produkcji wydawniczej w Polsce na początku XIX w. (do 1830 r.), w: Instytucje – publiczność – sytuacja lektury. Studia z historii czytelnictwa, t. 3, red. Janusz Kostecki, Warszawa 1991, s. 11-40.
- Statut Federacji Bibliotek Kościelnych „FIDES”, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2000, nr 1-2 (10-11), s. 30-40.

- Warząchowska Bogumiła, Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w przeddzień jubileuszu 25-lecia, „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, 2014, nr 2 (36), s. 73-89.
- Warząchowska Bogumiła, Półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” – stan obecny i perspektywy rozwoju, „Forum Bibliotek Medycznych”, 8 (2015) nr 1 (15), s. 281-296.
- Witczak Jerzy, Funkcjonowanie centralnego serwisu informacji katalogowej i bibliograficznej FIDES w 2011 roku, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2012, nr 1 (34), s. 175-179.
- Wójtowicz Marta, Biuletyn Bibliotek Kościelnych „FIDES”, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2004, nr 1-2 (18-19), s. 115-150.
- Wróbel Joanna, Informacja o książce w tradycyjnych i cyfrowych zasobach bibliotek kościelnych, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2012, nr 1 (34), s. 101-116.
- Zielińska Mirosława, „Szpargały” (1934-1939) – bibliografia zawartości, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2002, nr 1 (14), s. 54-94.
- Żmuda Ryszard, Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1966-1979, „Studia Theologica Varsaviensia” 1981, nr 2 (19), s. 245-284.
- Żmuda Ryszard, Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1980-1990, „Saeculum Christianum”, 2001 nr 2 (8), s. 181-249.
- Żmuda Ryszard, Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1991-2000, „Saeculum Christianum”, 2004, nr 1 (11), s. 179-246.
- Żmuda Ryszard, Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2001-2005, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2014, nr 1 (38), s. 165-220.
- Żmuda Ryszard, Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 2006-2010, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2014, nr 2 (39), s. 111-184.
- Żmuda Ryszard, Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – mgr Piotr Latawiec, starszy kustosz dyplomowany, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2014, nr 1 (38), s. 221-232.
- Żmuda Ryszard, Fr. Wiktor Gramatowski SI, Zofia Wilińska, Danuta Gułajewska: Jan Paweł II: bibliografia polska 1978–1997, [t. 1-8], Rzym 1987-2014 [Rec.], Fides”, 2015, nr 2 (41), s. 229-236.
- Żmuda Ryszard, Katalog prac licencjackich o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1962-2014, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2015, nr 2 (41), s. 171-194.
- Żmuda Ryszard, Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych o bibliotekach kościelnych w Polsce za lata 1952-2012, „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, 2015, nr 1 (40), s. 207-227.

BIBLIOGRAPHY IN THE JOURNAL „FIDES – BIULETYN BIBLIOTEK KOŚCIELNYCH” (1995-2015)**Summary**

The article focuses on the issues of the semi-annual „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych” of the years 1995-2015, published and made available online by the Federation of Church Libraries FIDES. One of the tasks of the founding body was the promotion of bibliographic activity. The author searched for bibliographic information in the journal in order to present how these objectives were accomplished. The article presents bibliographies concerning church libraries, bibliographies of journal content, biobibliographies and bibliographies of the internet texts. The author attempted to present the methodological assumptions of the lists and their subject matter.

Keywords: „Fides – Biuletyn Bibliotek Kościelnych”; bibliography

Translated by Aneta Kiper